

СТАНОВИЩЕ
от проф. д-р Венцислав Николов Динчев
(Национален археологически институт с музей към БАН)
ПО КОНКУРСА

за заемане на академичната длъжност
„ПРОФЕСОР” в професионално направление „2.2. История и археология“,
за нуждите на Секцията за нумизматика и епиграфика
при Националния археологически институт с музей към БАН,
обявен в ДВ бр. 91/ 23.10.2020 г.,
с кандидат – доцент, д-р
ДОЧКА ИВАНОВА АЛАДЖОВА

На конкурса за професор, обявен в Националния археологически институт с музей към БАН (НАИМ–БАН) за нуждите на Секцията за нумизматика и епиграфика, се явява един кандидат – доцент д-р Дочка Иванова Аладжова. Тя е защитила дисертационен труд на тема „Монети и монетна циркулация в провинция Долна Мизия (395-491)“ през 1987 г. в НАИМ–БАН. От 1988 до 1996 г. е главен асистент (научен сътрудник, I степен) в Регионален исторически музей Шумен. От 1996 до 1999 г. е на същата длъжност в НАИМ–БАН. В края на 1999 г., след проведен конкурс придобива академичната длъжност „доцент“ в НАИМ–БАН.

Резултатите от научноизследователската дейност на доц. Д. Аладжова, представени в конкурсната документация, надхвърлят минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност „професор“, съгласно чл. 2б (2) от Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и чл. 1а (1), респ. – Приложение (област 2, професионално направление 2.2.) на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, и отговарят на останалите условия, предвидени в чл. 29 на ЗРАСРБ и чл. 60 на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ. Има преподавателска дейност, вкл. двама успешно защитили докторанти. Била е научен секретар и заместник-директор на НАИМ–БАН.

Приложеният списък на публикации, обнародвани от 2000 г. насам, т.е. след придобиването на академичната длъжност „доцент“, съдържат заглавията на две монографии на български език (№№ 1, 2 по приложения списък), деветдесет и две студии, статии и научни съобщения на български и на чужди

езици (предимно на английски език) в известни наши и чужди издания (№№ 3-94), немалка част от които са представяни и като доклади на научни конференции у нас и в чужбина, една рецензия на английски език (№ III/1), четиридесет и три статии и анотации в енциклопедични издания и каталози на английски език (№№ V/1-/36: in R. Ivanov /ed./. *Tabula Imperii Romani*. K-35/2 – *Philippopolis*, Sofia, 2012) и на немски език (№№ VI/1-/7: in E. Meijden /Katalog Koordination/. *Die alten Zivilisationen Bulgariens. Das Gold der Thraker: 15. März – 1. Juli 2007*, Antikenmuseum Basel und Sammlung Ludwig, 2007), няколко статии в научно-популярни издания (№№ IV/1-/4) и три отзива (№№ VII/1, /3 – в памет на колеги; № VII/2 – за изложба).

Не е учудващо, че основната част от публикациите на доц. Д. Аладжова – отдавна утвърден наш нумизмат, са за новооткрити или новоинтерпретирани от нея нумизматични находки, или за характеристиките на монетната циркулация в отделни центрове или области през определени периоди. Хронологическият обхват на нейните интереси е от времето на предмонетните разплащателни средства (№ 68) до Късното средновековие (напр. № 19). Най-значителен все пак е броят на публикациите ѝ за периода на Късната античност (края на III – началото на VII в.). Всички нейни обнародвани нумизматични изследвания са с приносен характер и са ползвани от археолози и историци.

Научните интереси на доц. Д. Аладжова обаче не се изчерпват с нумизматичната проблематика. Тя трайно присъства и в сфрагистичната историография с публикации за ценни печати от Късната античност, произхождащи предимно от Сердика (№№ 62, 64, 69, 72, 73, 78, 80, 84, 91, 93, 94). Не се притеснява да публикува находки като интересен златен пръстен с надпис от V в. (№ 22) или да изследва похлупачета за териак от Късното средновековие и епохата на Възраждането (№№ 45, 49). Първата ѝ книга е посветена на редки антични сребърни съдове, използвани като солници или за съхранение на други подправки, откривани обикновено в големи, известни съкровища от територията на цялата Римска империя (Д. Аладжова. *Сол, пипер... и археология*. София, 2009, ISBN 978-954-400-088-2). Автор е и на обобщаващи изследвания за характера и историята на по-значителни и по-малки антични и късноантични обекти у нас (№№ 14, 35; №№ V/1-/36).

Откроима тенденция в публикационната дейност на доц. А. Аладжова, особено в последното десетилетие, е ориентацията ѝ към изследването на антична и късноантична Сердика. Около една трета от представените в конкурсната процедура и над половината от обнародваните през последното десетилетие нейни статии са за нумизматични и сфрагистични находки от Сердика. Те са и предпоставката за появата на монографията „Сердика (VI–VII век). Парично обращение, тежести, печати“.

Посоченият монографичен труд е обсъден и препоръчан за печат на разширено заседание на Секцията за нумизматика и епиграфика на НАИМ–БАН на 12.10.2020 г. Ще се обнародва като том от поредицата „Разкопки и проучвания“ (издание на НАИМ–БАН). Включва: увод (макар и със заглавие „Вместо увод“), в който са потвърдени определените още в заглавието цел, предмет и хронологически обхват на труда; „първа глава“, посветена на историята, изворите и историографията с фокус върху данните и изследванията за Сердика (с. 6-22); „втора глава“, посветена на нумизматичните находки и паричното обръщение в Сердика за целия период на съществуването ѝ, но с акцент (и каталог) за периода VI – начало на VII в. (с. 23-95); „трета глава“ за откритите в Сердика тегловни мерки (някои от които са уникални), използвани в търговията и в контрола на паричното обращение (с. 96-133); „четвърта глава“ за известните печати от Сердика от VI – началото на VII в. (с. 134-183), чиято последна част е посветена на интересна група артефакти – оловни плочки с надписи и монограми (т.нар. *signacula*, с. 173-183); заключение, съдържащо основните изводи на изследването (с. 183-188); внушителен библиографски списък (с. 188-239); приложения с карти, снимки и табла, илюстриращи обсъжданите проблеми и находки в изследването (с. 242-278).

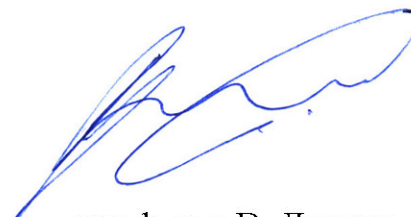
Обсъжданият монографичен труд – в представения ни вид, се нуждае от известна граматична и стилистична редакция. С оглед на вида, броя, датировката и контекста на разгледаните нумизматични и сфрагистични находки, смятам, че горната му граница би могла да се свали и в неговото заглавие до началото или първата четвърт на VII в. Три златни монети от колективна находка от втората половина на VII в. с неясно местонамиране „в Софийско“ са представени в съответната глава, но с основание не са включени

„в анализа на циркулацията“ (с. 46, 86). При досегашните археологически проучвания в днешна София не са регистрирани останки, културен пласт и находки, отнасящи се към средата и 2-та половина на VII в.

Изтъкнатите, а и някои други бележки, които могат да се направят, не поставят под въпрос оценката ми за обсъждания труд. Неговият приносен характер е безспорен. И това е така не само поради обстоятелството, че представя много нумизматични и сфрагистични находки с важно значение за историята на Сердика и на Балканите изобщо в края на Античността. Професионалният анализ на находките и произтичащите от него изводи превръщат този труд в обобщаващо изследване, каквото досега не е правено за друг значим късноантичен център в пределите на днешна България.

Приключвам становището с ясно изразено мнение, че със своята научноизследователската и публикационна дейност, вкл. с монографичния труд „Сердика (VI–VII век). Парично обращение, тежести, печати“, доцент д-р Дочка Иванова Аладжова е достоен кандидат за обявения конкурс и заслужава академичната длъжност „професор“.

23.01.2021 г.

проф. д-р В. Динчев